

ТЕМА РАДА :
КОРУПЦИЈА У ОБРАЗОВАЊУ

Аутор: Милица Шкаро

У Београду, 2016. године

Студент четврте године Правног факултета

Универзитета у Београду

Апстракт:

Аутор рада је имао за циљ да истражи корупцију у образовању из перспективе њеног утицаја на: корупције у осталим друштвеним областима, младе у Србији и заштиту људских права. Променом циљева образовања и значаја дипломе на тржишту рада појавили су се нови начини и принципи који гарантују успех. Корупција у образовању је изменила друштвене вредности демократског друштва у Србији и зато у циљу њеног сузбијања неопходно је оснажити младе, побољшати квалитет образовања, и утицати на свест јавности о овој друштвеној појави.

Кључне речи: *корупција, образовање, млади, демократија, вредности.*

I Корупција у образовању: узрок или последица?

„Навикавајмо младеж на добро, од тога све зависи.“ Доситеј Обрадовић

Иако се сматра сталном друштвеном појавом и узроком многих препрека даљем развоју демократског друштва, у теорији нису одређене универзалне дефиниције и методе које утврђују појам корупције и начин њеног сузбијања. То има за последицу разне поделе у оквиру ширег појма корупције на основу узрока, сфера друштвеног живота у којима се јавља или степена њеног утицаја и штете коју прави по друштво.¹ Где онда припада корупција у образовању у једном таквом и даље нејасном систему? Корупција у образовању се временом толико проширила („напредовала“), да се данас може појавити у скоро свим облицима које препознају теоритичари које се баве овим пољем: у виду ситне и крупне, административне и политичке, централизоване и децентрализоване корупције. Нажалост, њој се по мом скромном мишљењу не даје на значају онолико колико се даје политичкој и економској корупцији. То може бити један од разлога зашто корупцију у области образовања и даље уочавамо тек као последицу, а не као узрок.

Када се истражују узроци корупције у разним друштвеним пољима, у основи свих потенцијалних разлога (институционалних, системских итд.) налази се индивидуа која је

¹ Радмила Васић, Ивана Крстић „Читанка- Правна клиника за сузбијање корупције“, Правни факултет Универзитета у Београду 2015, 11-13

своје личне интересе ставила испред јасно установљених друштвених вредности и општег добра. Ако се присетимо да поред свих скоријих реформи образовања „на боље“, оно треба да има за главни циљ учење ђака врлинама, добром понашању и принципима једног поштеног, вредног и храброг човека, онда можемо закључити да је ту индивидуу образовање изневерило. Није га оплеменило и подучило неговању друштвених демократских вредности, те се та особа безбрижно користи друкчијим методама: подмићивањем, лажима, злоупотребом овлашћења или крађом - све зарад личних интереса. Стога некавалитетно и коруптивно образовање (а и некавалитетно родитељско васпитање) треба посматрати као узрок корупције у свим друштвеним пољима.

Слободно могу рећи да је корупција због својих размера уздрмала и променила друштвене вредности и на тај начин се ушуњала у школске клупе. Постала је модел понашања који доноси повластице и лакши пут ка успеху. Добри и поштени ученици су окарактерисани као наивни, док они који су лукави и лажљиви постају познати као сналажљиви. Тако, образовање поред узрока корупције постаје и њена последица. Међутим, на који год начин класификовали корупцију у образовању, да ли као узрок корупција у свим осталим друштвеним сферама или као њихову последицу, важно је уочити да је један од механизма за сузбијање ове друштвене појаве управо прекидање тог ланца.

Корупција у образовању је честа појава у свим земљама јер најчешће образовне институције заузимају велики део јавног сектора. Према недавним анализама, које је спровео Transparency International у оквиру свог „Глобалног барометра о корупцији“, закључено је да је она присутна у одређеним варијацијама од земље до земље, тако је негде од 6% до 7% а негде између 70% и 72%. На основу тих анализа, утврђено је да је у Србији 15% испитаника дало мито у образовању, што је највише у региону и чак четири пута више у односу на 2010 годину².

² Транспарентност Србија, *Глобални барометар корупције*, извештај из 2013.године. Мишљења грађана Србије, на репрезентативном узорку о распрострањености корупције у појединим областима.

У којим областима је долазило до давања мита
(међу грађанима који су били у контакту са
институцијама) / What percentage of citizens
being in contact with institution paid bribe

2007	5%	5%	13%	18%	-	-	-	-	2%
2009	6%	8%	12%	9%	3%	-	5%	2%	5%
2010	4.1%	13.2%	12.7%	14.8%	1%	12.4%	6.5%	2.1%	3.4%
2013	15%	18%	21%	16%	8%	-	26%	8%	16%
	Образовање /Education	Правосуђе /Judiciary	Здравство /Medical	Полиција/ Police	Пореска/ Tax	Царина/ Custom	Некретнине / Land services	Комуналне/ Utilities	Службе које издају дозволе и одобрења / Registry service

Како Србија заузима чак 71. место од 168 земаља ранжираних на основу Индекса перцепције корупције из 2015 године³, такви резултати у области образовања нису били изненађујући. Најчешћи облици злоупотребе у овој области у Србији су : мито, студентско варање, продаја уџбеника као услов за полагање испита, намештање тендера и понуда, проневера средстава, наплаћивање незнатних трошкова уписа или одсутност са посла. Иако је свест о корупцији у образовању повећана, између осталог, захваљујући и аферама плагијата и „Индекс" и даље није пуно тога учињено да прописани механизми за сузбијање постану делотворни.

Истражујући ову тему, уочила сам да се некако због бројне статистике, откривених случајева корупције и тражења „кривца" заборавило на оне које су жртве корупције у образовању. Заборавили смо на ученике. Деца су прве директне жртве корупције у образовању, што утиче на њихов појединачни интегритет и достојанство за цели живот, али и на само друштво у целини. Наша инвестиција у будуће друштво пропада уколико

³ Транспарентност Србија, *Индекс перцепције корупције*, извештај из 2015. године. Индекс мери степен у којем се опажа корумпираност у јавном сектору. Сачињава се на основу различитих истраживања и студија која испитују мишљења стручњака, представника институција и пословних људи.

будуће младе лидере учимо лажном успеху без икаквог труда. Зато циљ овог рада није да само сувопарно излиста који су случајеви корупције у нашем образовању и како их решити, него да се коцентрише какав утицај корупција има на ученике и њихова права и како можемо подигнути њихову свест о овој друштвеној појави и укључити их у борбу против корупције.

II Кршење права на образовање

Повезивања корупције и људских права је важно не само због рада органа који се баве њеним сузбијањем већ и због јавне свести. Јавност може боље схватити последице корупције када је сагледа из перспективе кршења њених основних људских права. На тај начин разумеју да свако може бити директна жртва и да је то разлог зашто треба да се укључе у борбу против корупције.

Програм Уједињених нација за развој објашњава корупцију у образовању као систематичну употребу јавних овлашћења за личне интересе која знатно утиче на приступ, квалитет и равноправност у образовању⁴. То су уједно и вредности универзално загарантованог права на образовање које гарантују многа међународна документа попут *Међународног пакта о економским,социјалним и културним правима* из 1966.године (**чл.13 и 14**)⁵, *Конвенције о правима детета* из 1989.године (**чл.28**) и *Првог протокола уз Европску конвенцију о људским правима* из 1952.године (**чл.2**)⁶. Основни елементи права на образовање су *доступност, приступачност, прихватљивост и прилагодљивост*. Тако, Међународни пакт о економским,социјалним и културним правима чланом 13. ст.2 као и Конвенција о правима детета чл.28 прописују да се у оквиру доступности и приступачности захтева од држава да обезбеде обавезно и бесплатно основно образовање као и средње образовање које мора бити опште, доступно свима и материјално оствариво.

⁴ United Nations Development Programme, *Fighting Corruption in the Education Sector- Methods, Tools and Good practices*. 2011.

⁵ Чл.13 ст.1 „ Државе чланице овог пакта признају сваком лицу право на образовање. Оне се слажу да образовање треба да има за циљ пун развој људске личности и достојанства и да појача поштовање права човека и основних слобода. Оне су сагласне осим тога да образовање треба да омогући сваком лицу да игра корисну улогу у слободном друштву, да потпомаже разумевање, толеранцију и пријатељство између свих народа и свих расних,етничких или верских група и да подстиче развој делатности Уједињених народа на очување мира."

⁶ Чл.2., Нико не може бити лишен права на образовање. У вршењу свих својих функција у области образовања и наставе, држава поштује право родитеља да обезбеде образовање и наставу који су у складу с њиховим верским и филозофским уверењима."

Више образовање не мора бити опште, али мора бити учињено доступним сваком лицу према његовим способностима, а државе морају обезбедити и постепено увођење бесплатне наставе⁷. Елемент прихватљивости захтева да форма и садржај образовних програма буду прихватљиви ученицима и родитељима у смислу културне примерености и квалитета. Прилагодљивост се односи на обавезу да се образовање мора прилагодити променама у друштву⁸.

Кршења права на образовање могу се јавити у облику директно предузете радње од стране носиоца јавних функција или у облику његовог пропуштања да реагује на постојећа кршења. Бројни су начини директне злоупотребе положаја попут намештања тендера и понуда или проневера средстава. Такви случајеви су чести поготово због широког поља дискреционог одлучивања које је омогућено директорима школа на основу *Закона о основама система васпитања и основног образовања (чл.41 и 62)* . Ово је уочено и при изради

, где се као главни разлози корупције у образовању наводе недовољна транспарентност низа процеса и веома широка дискрециона овлашћења у одлучивању. Запажено је да су посебно ризична овлашћења директора у погледу запошљавања кадрова, поступка јавних набавки, организације екскурзија, издавања школских просторија итд .

Међутим, ученици више примећују кршења на која државни актери упорно не реагују. Све је чешће захтевање од деце и њихових родитеља да плаћају услуге или да плате мито за упис, као и додатне приватне часове који иначе покривају материју из основног програма који би деци требало да буде предаван током школских часова. Зато је упитно да ли је образовање у Србији стварно доступно свима, обзиром на његову материјалну неостваривост. Свим тим неопходним издацима поред редовног школског образовања, чини приступ образовању заснованим на неједнакости, односно на могућности плаћања мита.

Сви ови поједини коруптивни случајеви утичу на пуно уживање права на образовање, међутим како је образовање неопходно за остваривање осталих људских

⁷ Милан Пауновић, Борис Кривокапић, Ивана Крстић , *Међународна људска права*, Београд 2016, 235-239.

⁸ Фонд за отворено друштво, *Корупција и људска права: успостављање везе*, Београд 2010.

права, корупција о образовању има утицаја и на ширем пољу. Ученици који нису у могућности да имају образовање прописаног квалитета неће имати исте шансе да на тржиште рада пронађу посао и прилику да покажу свој потенцијал. На тај начин корупција у образовању заправо доприноси постојећим социјалним неједнакостима и дискриминацији, што подрива цело демократско друштво.

III Корупција у високом образовању

Већа аутономија универзитета и факултета у односу на основне и средње школе резултира бројнијим случајевима корупције. Она се може јавити још у току уписа и пријава на факултет па до куповине оцена и диплома. Афере плагијата високих државних актера и „Индекс“ су на неки начин задовољиле јавност јер се сматрало да ће, пошто је случај корупције у високом образовању напоскон медијски испраћен, неизбежно постати проблем од јавног значаја који ће бити брзо решен. Међутим, уместо таквог исхода користи се добро позната метода „сви ће заборавити временом“ која за последицу има само још веће дискредитовање нашег образовног система.

Кад год се започне разговор са старијим људима о тренутним образовним мерилима увек се заврши са констатацијом да је у њихово време одликаша и људи са високим просеком на факултету било мало, јер су стандарди били доста виши. Тако и јесте било у доба социјализма. Знање се сматрало „јавним добром“ и они са дипломом се нису толико разликовали од оних који је нису имали, јер се сматрало да сви подједнако доприносе друштву. Међутим, преласком у капитализам знање постаје једна врста робе која се пласира на тржишту. образовање се више не сматра друштвеном вредношћу, већ постаје лични људски капитал који се нуди на тржишту рада. Оцене, просек и дипломе постају квалификације које нас разликују од осталих и гарантују већи успех, а тиме неким људима довољно вредне да оправдају злоупотребе, варање и лагање.

Уколико је студент још као ђак основне и средње школе некажњено преписивао од других, варање на факултету, чак иако може имати веће последице, не представља за њега понашање које би околина требало да осуђује. Као што се и у нижим разредима јављају случајеви корупције на које деца и њихови родитељи обраћају више пажње јер „погађа и њихов цеп“, тако и у високом образовању студенти најчешће примећују само оне

ситуације у којима су директне жртве. Београдска отворена школа је у оквиру свог регионалног истраживања на тему корупције у високом образовању „У Југоисточној Европи ништа ново“⁹ истакла да је кључни скривени критеријум студентског прихватања или неприхватања коруптивних радњи управо озбиљност односно последице (нефер третман) тих радњи. Тако на пример, у случајевима непотизма при упису или полагању испита, или давању мита на испиту, студентска права су директно и јасно угрожена јер уноси неједнакост, а прекршиоци су они који би заправо једнакост међу студентима требало да штите. Насупрот тим случајевима, студенте мање интересује ситуација где неки други студент ради колоквијум за другог колегу или када професор плагира радове некога ко такође има докторску титулу, зато што у тим случајевима они не могу директно осетити последице¹⁰. На тај начин, наше друштво долази у опасност да коруптивне радње и varaње постају нормалне, друштвено прихваћене активности. Томе значајно доприносе злоупотребе од стране оних који због свог положаја уживају велико поштовање. Ако они који се због свог рада и успеха сматрају оличјем највишег достојанства и интегритета једног друштва могу плагирати, зашто не може и један студент који такође жели да успе? Није изненађујуће да неки студенти можда осећају притисак да прекрше одређена правила и приклоне се коруптивним радњама како би испунили очекивања или зато што сматрају да је то опште прихваћено.

Нагла глобална потражња за образовањем и подучавањем је изазвала и нагло повећање економског потенцијала високог образовања, што је резултирало слабијом контролом над издавањем дипломе. Томе је допринео и технолошки напредак у смислу интернет приступа те данас имамо налет интернет диплома мале вредности које је лако „заслужити“ односно купити. Такође, факултети умеју да преувеличају успехе својих студената на тржишту рада како би привукли што више студената и тиме дали дипломи њиховог факултета већу вредност. Све то изазива забуну међу послодавцима и дискредитује наш образовни систем.

⁹ У *Југоисточној Европи ништа ново*, Београдска отворена школа, Београд 2015. Упоредно регионално истраживање корупције у високом образовању у Бугарској, Македонији, Хрватској, Молдавији и Србији.

¹⁰ Игор Пуцаревић, *Пакет прве помоћи- студентски приручник за истраживање корупције у високом образовању*, Београдска отворена школа, Београд 2011.

Зато је у нашем друштву потребно поново подвући јасну црту између радњи које су пожељне на путу ка успеху и оних које имају негативне последице на друштво у целини, јер очигледно је да је та линија замрљана још у основном образовању. Једна од метода јесте усвајање јединственог професионалног кодекска понашања и интегритета у образовању односно појма академске честитости. Иако је овај појам широко познат и препоручен од стране **Transparency International**-а у оквиру њиховог *Глобалног извештаја о корупцији*, он је тек однедавно постао предмет дебате у нашој Народној скупштини. Појам академске честитости подразумева поштење, искреност, поверење и одговорност при спровођењу истраживања, предавању и учењу од стране предавача, ученика и административног особља¹¹. Уколико не уложимо више напора на проверу стварне академске вредности и интегритета, биће све више лажних диплома и других квалификација које ће утицати на тржиште рада и квалитет осталих друштвених сфера. Нажалост, већ сада наше цело друштво осећа последице јер је корупција у образовању утицала и на развој корупције у здрављу, привреди, правосуђу и безбедности. Често су запослени недовољно квалификовани људи у које је потребно имати поверења јер једном грешком могу угрозити туђа људска права и животе.

IV Утицај корупције у образовању на светски и државни развој

Да бисмо разумели све далекосежне последице корупције у образовању, треба је сагледати у оквиру значаја образовања за развој целог друштва. Тако, образовање између осталог заузима кључно место у јачању улоге жена, чувању деце од сексуалне експлоатације и принудног рада, промоције људских права и демократије, заштити околине и контроли раста популације. Зато су и Уједињене нације препознале значај образовања и укључиле га као један од некадашњих **Миленијумских циљева развоја**¹² и новијих **Циљева одрживог развоја**¹³. За разлику од претходних циљева развоја који су садржали само план за доступност основног образовања свим девојчицама и дечацима, нових 17 Циљева одрживог развоја коцентрисана су и на међузависност и квалитет свих

¹¹ Transparency International, *Global Corruption Report: Education*, 2013

¹² Осам циљева које су свих 191 земаља чланица Уједињених нација договориле да покушају да остваре до 2015. године. Један од циљева било је и постизање универзалног основног образовања.

¹³ Седамнаест циљева усвојених од стране чланица Уједињених нација за период 2016-2030.године. Четврти циљ је инклузивно и квалитетно образовање и промовисање могућности целоживотног учења.

нивоа образовања. У оквиру УН плана за развој образовања до 2030. године препознат је јак утицај овог циља на све остале и како корупција у образовању преко те везе може угрозити и друге делове светског напретка.

Такође на државном нивоу, корупцију у образовању треба сагледати и као један од кључних фактора који утичу на стопу незапослености младих људи, квалитет образовања и број младих људи који напуштају Србију у потрази за бољим могућностима. Тако, сви претходно наведени примери неједнаког третмана и великих новчаних издатака који чине образовање материјално неостваривим имају своју улогу у константном расту стопе незапослености која на основу анализа у првом кварталу 2016.године износи 19%¹⁴. Такође, на недавном представљању извештаја **Међународне организације рада** „Транзиција младих жена и мушкараца на тржишту рада Републике Србије“, закључено је да четвртина младих нити ради нити се образује и да стопа незапослених високообразованих стално расте.

Корупција изазива код младих људи немотивисаност, незадовољство и немогућност да се испуне свој потенцијал. Стога, многи бирају да напусте Србију и понуде своје знање, таленат и вештине онима који ће знати више да их цене у иностранству. Годинама уназад заузимамо последња места на светској листи одлива мозгова, па и сада подацима истраживања **Светског економског форума** заузимамо 139.место од 142 места. А што се тиче квалитета образовања, то и не можемо сазнати јер у 2015.години наша земља због закашњења са пријавом није ни учествовала у рађењу **ПИСА**¹⁵ тестова. Сада су у току припреме за 2018.годину, али и према претходним резултатима доследно смо статистички испод међународног просека. Та чињеница није изненађујућа, ако узмемо у обзир бројне штрајкове просветних радника који користе метод скраћивања дужине часова, високе цене уџбеника, неквалитетне професоре који су склони непотизму и учестали фаворизам који не мотивише све ученике на рад и упорност.

¹⁴ Истраживање је спровео Републички завод за статистику.

¹⁵ ПИСА је пројекат Организације за економску сарадњу и развој . Тестови стављају акценат на процену успеха ученика у задацима који се тичу реалних животних ситуација и који се сматрају релевантним за ефикасно учествовање у друштву одраслих.

V Методе сузбијања корупције у образовању

Кључ сузбијања корупције у овој друштвеној области се опет налази у самом образовном систему. Боље разумевање значаја образовања је нужно за борбу против корупције. Друштвена улога и вредност школовања и предавача морају бити у центру едукативних стратегија и антикоруптивних планова јер су предавачи су често прве мете коруптивних оптужби. Међутим, то даље узрокује корупције на вишим нивоима, исплате мањих наставничких плата и генералну потцењеност важности њихове улоге. Зато, између осталог механизми морају помоћи да се врати углед предавачима оним који су тога достојни како би они поново служили као пример поштења, вредног рада и заслуженог успеха.

Важно је подићи свест о људским правима и њиховој директној вези са корупцијом, нарочито међу младима. Путем учења о људским правима и њиховог учешћа у свакој сфери друштвене заједнице, лакше ће млади онда закључити како корупција крши права и омета напредак у свим тим пољима. Будући да је корупција пронашла место још у школским клупама првих разреда треба ставити акценат на ову материју још у основном образовању. Такође, нужно је вратити се основним циљевима образовања и поред свих измена научити младе како треба вредновати знање, којим принципима се треба водити на путу ка успех и да да успех не значи уједно и стављати личне интересе испред свих друштвених вредности и потреба. Поготово је потребно увести слична предавања у редовни наставни план на факултетима. Студенти морају одмах на почетку студирања научити шта подразумевају појамови академске честитости и етике и како је неопходно да они постану њихове водиле при изради семинарских радова, колоквијума и полагању испита, у којим облицима се може може јавити корупција у њиховим будућим професијама и како је могу спречити.

Међутим, учење младих неће бити делотворно уколико су они и даље окружени учесталим примерима корупције који пролазе несанкционисано. Сви медијски покривени случајеви плагирања и подмићивања до данас нису приведени крају и то утиче на свест јавности да су онда такве радње друштвено прихватљиве. Без примењене санкције не можемо причати ни о каквој врсти превенције. Зато и превентивни механизми и механизми инспекције, попут провере академске честитости, акредитације и додела

диплома, морају бити под већом контролом уколико желимо да спречимо дискредитовање нашег едукативног система. Значајан допринос борби против корупције би учинила и већа укљученост младих у процесима одлучивања, контроли транспарентности и развоју локалних заједница. Уколико виде из „прве руке“ на који начин корупција руши темеље демократског друштва и како могу пружити помоћ, биће сами мање подложни коруптивним радњама.

Такође је врло важно наставити са још већом обуком актера који се баве сузбијањем корупције, што већ дужи низ година чини Мисија ОЕБС у Србији у оквиру своје помоћи развоју правосуђа, безбедности и заштити људских права. Ипак, сматрам да је неопходно у будућности радити на специјализованим обукама против корупције у одређеним пољима попут културе, спорта и образовања, како би се привукла пажња државним актерима да нису само организовани криминал, политичка и економска корупција највећи проблеми.

И у региону се развијају програми који нам могу послужити као добар пример. Тако је Савет Европе онедавно основао платформу ЕТИНЕД која за циљ има поделу информација и искуства у области транспарентности и интегритета у образовању. Намера је да та платформа помогне свим земљама чланицама да пронађу заједничка адекватна решења на изазове корупције у сектору образовања, као и да усвоје нека универзална мерила академске честитости и кодекска професорског понашања. Платформу са истим циљем и сличним методама, основала је и Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу (УНЕСКО) која се зове ЕТИКО и која ће ставити акценат на даља истраживања у овој области. Од великог је значаја да се Србија укључи у рад ових платформи како бисмо развили дијалог са међународном заједницом на ову тему и добили помоћ при налажењу адекватних решења.

Значај борбе против корупције у образовању није само у уклањања препрека даљем развоју наше земље. Главни циљеви морају бити обнова друштвених вредности, улагање у будуће генерације и очување темеља демократског друштва, како би сви антикоруптивни механизми могли да постигну дуготрајне и делотворне резултате.

Коришћена литература

1. Радмила Васић, Ивана Крстић „, *Читанка- Правна клиника за сузбијање корупције* , Правни факултет Универзитета у Београду 2015;
2. Транспарентност Србија, *Глобални барометар корупције*, извештај из 2013.године<http://www.transparentnost.org.rs/index.php/sr/istraivanja-o-korupciji/globalni-barometar-korupcije-gcb>;
3. Транспарентност Србија, *Индекс перцепције корупције*, извештај из 2015.године<http://www.transparentnost.org.rs/index.php/sr/istraivanja-o-korupciji/indeks-percepције-korupcije-cpi>;
4. United Nations Development Programme, *Fighting Corruption in the Education Sector- Methods, Tools and Good practices*. 2011;
5. Милан Пауновић, Борис Кривокапић, Ивана Крстић , *Међународна људска права*, Београд 2016;
6. Фонд за отворено друштво, *Корупција и људска права: успостављање везе*, Београд 2010;
7. *У Југоисточној Европи ништа ново*, Београдска отворена школа , Београд 2015. Упоредно регионално истраживање корупције у високом образовању у Бугарској, Македонији, Хрватској, Моладавији и Србији;
8. Игор Пуцаревић, *Пакет прве помоћи- студентски приручник за истраживање корупције у високом образовању*, Београдска отворена школа, Београд 2011;
9. Transparency International, *Global Corruption Report: Education*, 2013;
10. *Међународни пакт о економским,социјалним и културним правима* из 1966.године;
11. *Конвенција о правима детета* из 1989.године ;
12. *Први протокол уз Европску конвенцију о људским правима* из 1952.године;
13. *Закон о основама система васпитања и основног образовања* ("Сл. гласник РС", бр. 72/2009, 52/2011, 55/2013, 35/2015 – аутентично тумачење, 68/2015 и 62/2016 - одлука УС)
14. *Националне стратегије за борбу против корупције у Републици Србији за период од 2013. до 2018.године.*

